

ผลงานและผลลัพธ์ 700 ปี เศรษฐกิจเชียงใหม่

ประเสริฐ ไชยทิพย์

สืบเนื่องมาจากการเปิดตลาดเสรีของประเทศไทย ในช่วงระยะเวลาต่อเนื่องศตวรรษที่ 21 ถ้ามีการดำเนินการตามแนวนโยบายของรัฐบาลแล้วจะทำให้มีการไหลเข้าออกของประชากร สินค้าและบริการ ซึ่งจะทำให้ภาคเหนือโดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ในช่วงวาระการเฉลิมฉลอง 700 ปี ได้รับอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงอันก่อให้เกิดผลงานและผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจหลายประการ

1. ปัญหาของสัญญาแห่งความก้าวหน้า

การเติบโตอย่างรวดเร็วของเมืองเชียงใหม่ทำให้เกิดกระแสความไม่พึงพอใจขึ้นในหลายด้าน โดยเฉพาะทิศทางการพัฒนาการในแง่เศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องมาขึ้น เป็นการเน้นเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมด้วยยุทธวิธีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ตั้งอยู่บนพื้นฐานการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมใหม่ ทำให้เกิดการเติบโตเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของเมืองใหญ่ เช่น นครเชียงใหม่ นโยบายโดยรวมดังกล่าวก่อให้เกิดสภาวะความไม่สมดุลของโอกาสทางเศรษฐกิจ หากมีการพิจารณาตามสภาพภูมิประเทศภายในจังหวัดเชียงใหม่ อีกทั้งเกิดเป็นขบวนการเร่งให้เกิดการทะลักของชาวบ้านชนบทบางส่วนเข้าสู่เมืองเชียงใหม่ด้วย

จากประสบการณ์ผลงานการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐภายใต้แผนพัฒนาตั้งแต่ฉบับแรกจนถึงในปัจจุบัน รัฐบาลเองร่วมมือกับภาคเอกชนทำการควบคุมอำนาจ เศรษฐกิจการเมือง

สร้างกระแสความไม่สัญญาแห่งความก้าวหน้าในจังหวัดเชียงใหม่ ก่อให้เกิดสภาวะความไม่สมดุลทางเศรษฐกิจดังกล่าว สิ่งเหล่านี้ในแง่การบริหารของภาครัฐล้วนเป็นผลมาจากการตัดสินใจด้านนโยบายระดับประเทศที่มีพลังครอบคลุม มาถึงสภาพเศรษฐกิจท้องถิ่นของจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งโดยตรงและโดยทางอ้อม ดังนั้นสัญญาแห่งความก้าวหน้า นับวันยิ่งสร้างปัญหาให้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้ปรากฏเป็นผลงานและผลลัพธ์หลากหลายมากมาย ขากต่อการทำความเข้าใจและอธิบายชัดเจนได้ ก่อให้เกิดสภาพแห่งปัญหาที่สับสนอลหม่านอย่างยิ่ง เปรียบเทียบได้กับภาพของเงาเงา ซึ่งซ่อนรูปทองของพระสังข์ทองอยู่ด้านใน ซึ่งเปรียบเสมือนของดีหลายอย่างที่เกิดขึ้นในอนาคตตามแนวทางของเศรษฐกิจก้าวหน้า

เพื่อสร้างประสิทธิภาพของเศรษฐกิจที่ก้าวหน้าบนพื้นฐานหลักการทางวิชาการที่ทุกคนตระหนักกันดี และเพื่อความมั่นคงอย่างถาวรของจังหวัดเชียงใหม่เอง เป็นเช่นสังข์ทองที่มีมูลทางเศรษฐกิจมากมายในอนาคต โดยการมุ่งแก้ปัญหาเศรษฐกิจสำคัญ 3 ประการ คือ ความยากจนในชนบท ปัญหาปากท้องของคนในเมือง และปัญหาความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเต็มที่ ทำให้มั่นใจว่าทุกคนสามารถพบกับความต้องการพื้นฐานในระดับต่ำสุดของการมีชีวิตอยู่ได้ เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มในโอกาสที่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ

2. องค์ประกอบของบทความ

รายละเอียดของบทความฉบับสมบูรณ์ที่จะมีการตีพิมพ์ภายในปี ค.ศ. 1996 มีรายละเอียดสรุปดังนี้

ส่วนแรก ประกอบด้วย คำนำ และกล่าวมาถึงปัญหาทางเศรษฐกิจอันสืบเนื่องมาจากสัญญาแห่งความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นในช่วงท้ายศตวรรษที่ 20 ต่อจากนั้นเป็นการสำรวจวรรณกรรม รวบรวมผลงานการค้นคว้าบางเรื่องทางเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่โดยตรง เป็นผลการศึกษาในระดับปริญญาโทของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทที่สอง นำเสนอแนวคิดทฤษฎีสำคัญในแง่ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และในแง่การเปิดตลาดเสรีอย่างง่ายเบื้องต้น

บทที่สาม มุ่งวิเคราะห์ผลงานด้านเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่

บทที่สี่ แสดงภาพของปัญหาและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาตามสัญญาแห่งความก้าวหน้าของจังหวัดเชียงใหม่

สำหรับส่วนสุดท้าย ทิศทางการพัฒนาและความต้องการในการแก้ไขนโยบายการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่บางประเด็นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ ข้อเสนอแนะในบางประเด็นทางเศรษฐกิจ

สำหรับบทความตอนต่อไปนี้เป็นบางส่วนที่ได้นำมาสรุปภาพโดยรวมอย่างคร่าว ๆ ของเศรษฐกิจเชียงใหม่

3. ผลงานเศรษฐกิจเชียงใหม่

ความอยู่ดีมีสุขหรือการกินอิ่มนอนหลับ วิชาการทางเศรษฐศาสตร์อ้างอิงถึงสวัสดิการเป็นความพยายามจัดซึ่งปัญหาความยากจน ลดความ

ไม่เท่าเทียมกัน การช่วยเหลือสงเคราะห์เมื่อประสบความยากลำบาก ในแง่เศรษฐกิจของเชียงใหม่ เป็นการกล่าวถึงด้านจัดการให้ประชาชนนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่สร้างผลิตภัณฑ์ตอบสนองความพึงพอใจ หากนี้ภาพภูมิรายละเอียดมากมายต้องกระทำ เช่น การสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ การสำรวจประชาชน ด้านความรู้ ด้านแรงงาน และด้านความสามารถ รวมถึงความต้องการทางเศรษฐกิจด้วย ปัญหาคือ การจัดการกับทรัพยากรให้ได้ผลเร็วที่สุด มีวิธีการอย่างใดและ ผลงานตลอดระยะเวลา 700 ปี ผ่านมานั้นสามารถสรุปได้ 3 วิธีการดังนี้

3.1 วิธีการแรก

การจัดการทรัพยากรเช่น

เดียวกับกองทัพทหาร

ด้วยว่ากษัตริย์ล้านนาปกครองพร้อมด้วยขุนนาง ทำการตัดสินใจสั่งการเกี่ยวกับเป้าหมายหรือกระทำอย่างไรด้านทรัพยากรเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ หลักฐานเห็นชัดเจนจากสภาพเมืองโบราณ ประกอบด้วย ป้อมพร้อมทั้งคันคูเมือง เป็นตัวอย่างทางวัตถุที่คงเหลืออยู่ของการรวมกลุ่มชน มีกษัตริย์เป็นผู้ปกครอง นับได้ว่าเป็นรูปแบบแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจที่ลักษณะหนึ่งในสมัยโบราณ เข้าใจว่าการสร้างเมืองเป็นธรรมชาติของสังคมมนุษย์ เป้าหมายคือ เป็นโครงสร้างเมืองเศรษฐกิจก่อให้เกิดการเพียงพอต่อการเลี้ยงตนเองอย่างสมบูรณ์ ภายใต้กลไกการปกครองของกษัตริย์ แต่เนื่องจากการที่ทรัพยากรมีอย่างขาดแคลน การแข่งขันเพื่อให้ได้มาในแง่ของความมั่งคั่งนั้น บางครั้งเกิดจากการทำสงครามขยายดินแดนครอบครองแหล่งทรัพยากรต่างๆ และมีการขยายตัวของจำนวนประชากรจากการกวาดต้อนผู้แพ้ศึกสงครามไปอยู่

ดินแดนของตนเอง อันเป็นขบวนการทำให้มีการเติบโตทางเศรษฐกิจ ตามประวัติศาสตร์พบว่าในอดีตนั้นเชียงใหม่สองร้อยปีเคยตกอยู่ภายใต้การปกครองของชนชาติพม่า เป็นต้น

ข้อสังเกตปัจจุบันนี้ เอกลักษณ์ประจำของเชียงใหม่ที่ชัดเจน คือกำแพงเมืองโบราณและคูเมืองสร้างตามสถาปัตยกรรมโบราณที่ล้ำสมัยไปแล้ว แต่ความจริงในแง่ปรัชญาวัตถุนิยมเล็งถึงลักษณะเศรษฐกิจยุคต้นของเชียงใหม่ ในรูปแบบเศรษฐกิจที่เน้นความเพียงพอต่อการเลี้ยงตนเอง และมีการป้องกันข้าศึกศัตรูมาแย่งชิง หรือภาษาสมัยใหม่ทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ป้องกันความรุนแรงผลจากการแข่งขันทางเศรษฐกิจ (Competition) ด้วยวิธีการแข่งขันอย่างรุนแรง คือ แสดงให้เห็นเป็นลักษณะสงครามของเหล่านักรบ เป็นเหตุสำคัญทำให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจหรือการล้มละลายทางเศรษฐกิจ

ปัจจุบันเมื่อมองแบบสถาปัตยกรรมปรากฏเป็นกำแพงเมืองที่ตั้งตรงในแนวตั้งอย่างชัดเจน แนวคิดสมัยใหม่ดูเหมือนคล้ายกับกำแพงของเศรษฐกิจยุคใหม่นั้นเอง โครงสร้างและวัสดุที่ใช้ เช่น ก้อนอิฐ จึงเปรียบเหมือนเช่นตัวแทนขององค์ประกอบที่สำคัญ ในการป้องกันตนเองการรุกรานทางเศรษฐกิจในยุคต้นบางส่วน เมื่อพิจารณาในแง่ปรัชญาอุดมคตินิยม เห็นว่ารูปแบบตอบสนองความต้องการในส่วนที่ไม่ใช่วัตถุ ในยุคนั้นมีการเน้นความสำคัญด้านจิตใจ ทรัพยากรส่วนเกินมีการนำไปใช้สร้างวัดวาอาราม สถานที่สำคัญด้านศาสนา ในหลายรูปแบบ ทำให้ล้านนาไทยมีเอกลักษณ์โดดเด่นในแง่ความศรัทธาในศาสนา ไม่ว่าจะเป็นของศาสนาพุทธ อิสลาม คริสต์ ฯลฯ มีศิลปวัฒนธรรมหลายประการเป็นมรดกตกทอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ ทำให้การฉลอง 700 ปี ของชาวเชียงใหม่มีจุดเริ่ม

ต้นอันสวยงามทั้งด้านถาวรวัตถุและด้านจิตใจ เหมือนคำโบราณล้านนาที่ว่า “จะหนีก่อหือเป็นเสียตาย จะต่ายก่หือเป็นเล่าไว้” ก่อหือ แปลว่า ก่อให้เป็น แปลว่า ทำนุ หมายถึง อยู่ที่ไหนก็ตาม คนเราเวลาจะจากไปก็ให้มีคนเสียคารักอาลัยไม่อยากให้จากไป เวลาจะตายก็ให้คนเขากล่าวขวัญถึง เล็งถึงเกิดเป็นคนต้องทำความดี เพราะความดีเป็นสิ่งที่ไม่ตาย เหมือนตราประทับไว้กับโลก แม้ตัวจะตายไปแล้ว ผู้คนก็กล่าวสรรเสริญดังคำที่ว่า อันดีชั่วตัวตายเมื่อภายหลัง ชื่อก็ยังยืนอยู่มีร่ำหา

ต่อมา เมื่อมีการปรับเปลี่ยนสถาบันทางเศรษฐกิจตามกระแสของเศรษฐกิจ จากยุคกษัตริย์มาสู่ยุคพหุนิยมหรือยุคนักล่าอาณานิคม ตามประวัติศาสตร์เห็นว่าได้ว่ารูปแบบเศรษฐกิจเพื่อพอเลี้ยงตนเองภายใต้การปกครองของกษัตริย์ เริ่มปรับทิศทางมาสู่นโยบายการสร้าง ความมั่งคั่งและชาตินิยม จนกระทั่งตอนกลางทศวรรษ 1950 ดังนั้น วิธีการแรก จึงเป็นประวัติศาสตร์ด้านการจัดสรรทรัพยากรเกี่ยวข้องกับเรื่องราวความรุ่งเรืองและการล้มละลายทางเศรษฐกิจยุคต้นอย่างชัดเจน

เมื่อพิจารณาทะลุมิติแห่งกาลเวลามาตลอด 700 ปี ผลงานด้านเศรษฐกิจยุคต้นของเมืองเชียงใหม่ หากลองนับดู มีปูชนียสถาน หรือปูชนียบุคคล หรือทรัพยากร ธรรมชาติที่มีการอนุรักษ์ไว้ที่เด่นชัด คือ ดอยสุเทพคู่กับวัดพระธาตุดอยสุเทพ บรรดาวัดวาอารามที่สำคัญ โครงสร้างกำแพงเมืองโบราณ และอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้มีต้นทุนการสร้างในอดีตที่ยาวนาน แต่ผลประโยชน์และคุณประโยชน์ เมื่อพิจารณาในเชิงเศรษฐกิจวัฒนธรรมยังคงมีอยู่ตลอดไปคู่กับเมืองเชียงใหม่

3.2 วิธีการที่สอง

การจัดการทรัพยากรโดยการ

สืบสายเลือดและขนบธรรมเนียม

นิยมประเพณี

เริ่มจากยุคบรรพบุรุษรุ่นแรกมาจนกระทั่งหลายชั่วอายุคนในภายหลัง แม้ในตอนช่วงท้ายมีอารยธรรมตะวันตกแทรกซึมมาสู่กระแสการจัดการทรัพยากรเป็นรูปแบบเศรษฐกิจที่ก้าวหน้า เมื่อกล่าวถึงในแง่การสืบสายเลือด หมายถึง ความชำนาญเฉพาะอย่างของแต่ละครอบครัว สร้างผลิตภัณฑ์และบริการขึ้นมา โดยมีการสืบทอดวิชาชีพทางสายเลือด เช่น การเน้นความสำคัญภาคเกษตรเป็นการผลิตข้าวเหนียวจากการทำนาได้ เพราะเหตุว่าอาชีพดั้งเดิมแต่โบราณของชาวเชียงใหม่คือ การทำนา อาชีพของชาวนา จึงเป็นอาชีพที่มีเกียรติของคนส่วนใหญ่ ภายใต้การปกครองของกษัตริย์และขุนนาง และขณะเดียวกันสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ในการดำรงชีพมีการผลิตขึ้นกับขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อให้ใช้ในชีวิตประจำวัน การคมนาคมทำการค้าระยะไกลทำได้ลำบาก มีสภาพการค้าที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นส่วนใหญ่เกิดเป็นศูนย์กลางท้องถิ่นขึ้นมาในยุคแรก เช่น ตลาดนัดวัวควาย เป็นต้น การเกษตร การแลกเปลี่ยนจึงอาศัยขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นเกณฑ์กำหนดพฤติกรรมทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นหลักสำคัญทางเศรษฐกิจโดยไม่มีค่าจ้างแรงงานขึ้นต่ำเช่นปัจจุบัน

ต่อมาในยุคหลัง เชียงใหม่เริ่มมีการนำเอาเงินตราดอลคองการผลิตสมัยใหม่มาใช้ ทำให้กระทบต่อการคงอยู่รูปแบบทางธรรมเนียมประเพณีในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก เห็นได้ว่าปัจจุบันสภาพการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่รุนแรง

ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นอย่างมากในทุกด้าน เริ่มมีสภาพการขาดแคลนแรงงาน ในขณะที่ตัวกันประเทศสังคมนิยมเข้าสู่กลไกการแข่งขันในตลาดโลกด้วยต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าปัญหาจึงมีอยู่ว่า

สมควรหรือไม่ ในศตวรรษใหม่ ที่ 21 เชียงใหม่ควรรื้อฟื้นเอาธรรมเนียมประเพณีในแง่การทำการผลิตร่วมกันมาใช้ เพื่อให้ต้นทุนตามทิศทางเศรษฐกิจสมัยใหม่ลดต่ำลง ในการแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ รวมทั้งประเทศสังคมนิยม เช่น ประเพณีการทำเหมืองฝาย ประเพณีการเอาแรงเอามือ ประเพณีการช่วยเหลือกันและกันด้านครอบครัว เช่น สร้างบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานศพ ฯลฯ เช่นคำกล่าวในอดีตที่ว่า “พริกมีเอือนเหนือ เกือมีเอือนใต้” เอือน แปลว่า บ้าน เกือ แปลว่า เกลือ หมายถึง พริกมีอยู่บ้านเหนือ เกลือมีอยู่บ้านใต้ จะค่าน้ำพริกใส่แกงก็ไปขอพริกของเกลือทั้งบ้านเหนือบ้านใต้ เป็นการแสดงถึงความมีน้ำใจ ความเป็นมิตรรักเพื่อนบ้าน พึ่งพาอาศัยกันและกัน อุปถัมภ์ค้ำจุนช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามกำลังเมื่อถึงคราวจำเป็น แม้พริกจะมีบ้านเหนือเกลือจะมีบ้านใต้ บ้านเหนือบ้านใต้ก็เหมือนกับเป็นบ้านที่ บ้านน้องก็สามารถนำมาค่าน้ำพริกใส่แกง แกงสุกได้เป็นหม้อ

สมควรหรือไม่ ให้มีการนำมาปรับเข้ากับทิศทางกระแสการผลิตทางวิทยาศาสตร์ยุคปัจจุบันนี้

ปัจจุบันเห็นได้ว่า แม้ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตของชาวเชียงใหม่จะสูงอย่างมากก็ตาม ชาวชนบทส่วนมากในบางแห่งที่ห่างไกลย่อมไม่เดือดร้อนมาก หากพวกเขายังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมในการผลิตไว้ ทั้งนี้แม้ว่าพวกเขามีรายได้ต่อหัวต่ำมากก็ตาม การแก้ปัญหาจากการใช้

ธรรมเนียมประเพณีจึงเป็นทางออกที่ดีสำหรับพวกเขา เป็นผลให้บางแห่งของชนบทเหล่านี้ หากพิจารณาบนพื้นฐานความยากจนขึ้นแค้น กลับมีทรัพย์สินเป็นที่ดิน ไร่ นา มากมาย ปัจจุบันลูกหลานเกษตรกรชาวนาบางส่วน โดยเฉพาะในเขตตัวเมืองเชียงใหม่และใกล้เคียงกลับร่ำรวยเงินทอง ผลจากการขายอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นที่ดิน ไร่ นา อย่างไรก็ดีตามอย่างน้อยเห็นได้ว่า มรดกตกทอดของการผลิตตามธรรมเนียมประเพณีก็คือที่ดินมากมายที่เคยใช้ปลูกข้าวเหนียว ได้กลายมาเป็นที่ดินใช้ในการทำประโยชน์ประเภทอื่นในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญทางเศรษฐกิจของเชียงใหม่อันเป็นผลของการปรับเปลี่ยนทิศทางการของสถาบันและหลักการทางเศรษฐศาสตร์ ผลงานทางเศรษฐกิจจากวิธีการนี้ที่ชัดเจนในปัจจุบันเห็นได้จากปัจจัยการผลิตที่สำคัญประการหนึ่ง คือที่นาได้เปลี่ยนมือ และเกิดมูลค่าทรัพย์สินทางเศรษฐกิจที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการผลิตปัจจุบันทุกประเภททำให้เห็นว่าเศรษฐกิจเชียงใหม่อาศัยปัจจัยการผลิตคือที่ดินอันเป็นปัจจัยการผลิตถาวร แม้มีการเปลี่ยนเจ้าของแล้วก็ตาม ยังเป็นตัวแทนให้เห็นคุณค่าผลพวงของการสืบสายเลือดและธรรมเนียมประเพณีในการสร้างมูลค่าทรัพย์สินก่อเกิดเป็นรากฐานของทรัพย์สินที่มีค่ามากต่อการพัฒนาการเศรษฐกิจปัจจุบัน

ทว่าอย่างไรในปัจจุบันน่าที่จะมีการพิจารณาศึกษาเพื่อและปกป้องทรัพยากรมีค่าเหล่านี้ไว้ไว้น้ำแข็งเพื่อการก่อให้เกิดผลประโยชน์ระยะยาวอย่างฉลาดและไม่ทำลายไป ด้วยว่า ผลประโยชน์ชั่วคราวจากทิศทางการพัฒนาการอุตสาหกรรมใหม่ได้ ทำให้ลูกหลานชาวนาบางส่วนต้องเสียชีวิตไปจากภาวะเป็นพิษของสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้เชียงใหม่ในช่วงท้าย 700 ปีที่ผ่านมา ทรัพยากรหลากหลายในทางอื่นไม่ว่าจะ

เป็นระบบการศึกษาของสถาบันการศึกษา โรงเรียนต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียง ระบบสาธารณสุขที่ก้าวหน้าในการจัดโรคภัยไข้เจ็บ การพัฒนาการของธุรกิจภาคเอกชน แม้เกิดจากการอุดหนุนสืบเนื่องจากระบบเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมก็ตาม ต่างสร้างผลดีต่อจังหวัดเชียงใหม่ในระยะยาวทั้งสิ้น บุตรหลานชาวนาในจังหวัดนี้หลายตระกูลได้มีส่วนเป็นผู้นำอย่างสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เมื่อพิจารณาถึงแม้แต่สถานที่เกี่ยวเนื่องกับการจัดสรรทรัพยากรดังกล่าวไม่ว่าผ่านมานั้นนานยังคงทำการผลิตผู้นำด้านทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพต่อไป ทรัพย์สินมูลค่าของสถาบันเหล่านี้ บางแห่งอยู่กลางเมืองเชียงใหม่ก็มีมูลค่าเชิงพาณิชย์สูงมากนัก

3.3 วิธีการที่สาม

การจัดการทรัพยากรโดยระบบราคาหรือกลไกตลาด

ภายใต้ระบบเศรษฐกิจตลาดเสรี ใช้เม็ดเงินเป็นสื่อกลางกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทำให้แต่ละบุคคลตัดสินใจว่าจะเข้าร่วมในกิจกรรมใดทางเศรษฐกิจ หรือทำการซื้อขายจากบุคคลผู้ร่วมในโครงสร้างเศรษฐกิจอย่างไรรันเอง

ลักษณะเด่นของกลไกราคามี 2 ประการ

1. เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพขององค์กรการผลิต อาศัยความชำนาญเฉพาะอย่าง สร้างความร่วมมือในการกระทำกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ขนาดใหญ่ได้ แม้เป็นระบบขนาดใหญ่ ยากต่อความเข้าใจในการคงอยู่ของผู้ร่วมกระแส เศรษฐกิจแต่ก็ชัดเจนในด้านหน้าที่ของผู้ร่วมเศรษฐกิจเดียวกัน แม้การแสวงหาทำของกันและกันของประชากรจะมีทั้งข้อแย้งหรือเป็นมิตรต่อกันก็ตาม

2. ก่อสร้างให้มีเสรีภาพส่วนบุคคล โดยมีการบังคับตามกระแสเศรษฐกิจน้อยที่สุด ทุกคนมี

ส่วนในขบวนการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าในบางประเด็น มีปัญหาที่ต่าง ๆ เป็นปรปักษ์กัน หรือแม้ไม่มีความจำเป็นในแง่ของการเป็นหนึ่งเดียว ศาสนาเดียว พระคณาเมืองเดียว แต่ว่าความปรารถนาดีในการมีส่วนร่วมภายใต้ระบบเศรษฐกิจคงมีอยู่

จากกลไกตลาดเสรีโดยระบบราคาเป็นตัวนำนี้เอง ทำให้จังหวัดเชียงใหม่หัวเมืองใหญ่ในภาคเหนือของประเทศไทย เป็นประตูสำคัญนำไปสู่ความมั่งคั่งในภูมิภาคนี้ ภายใต้กระแสเศรษฐกิจตลาดที่เป็นสากล ทั้งนี้ผู้ได้รับผลกระทบจากทิศทางการเติบโตด้านระบบทุนนิยมในแง่ไม่ว่าท่านจะเห็นด้วยหรือคัดค้านก็ตาม จะปฏิเสธไม่ได้ว่าตั้งแต่อดีตกาลมาจนกระทั่งทุกวันนี้ในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 กลไกของตลาดและระบบราคาได้ชักนำทางเศรษฐกิจอยู่อย่างต่อเนื่อง

จึงมีคำถามในแง่วิชาการภายใต้เงื่อนไขของเสรีภาพสูงสุดทางเศรษฐกิจจากประสบการณ์ต่อเนื่องมา 700 ปี ประเด็นอะไรเป็นหนทางของการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อหะตุมิติกาลเวลาสร้างผลประโยชน์เกิดแก่ลูกหลานเชียงใหม่ในอนาคต ผู้เขียนได้ระบุถึงคำสัญญาแห่งความก้าวหน้า หากในศตวรรษที่ 21 เมื่อมีการชะลอตัวทางเศรษฐกิจเกิดขึ้น อะไรจะเป็นทองคำตามกระแสกลไกตลาดเสรีที่ยุคนี้มีคงเหลือไว้แก่ชนรุ่นหลัง และหากพิจารณาในแง่ของสถาปัตยกรรมเป็นการสร้างเมืองเศรษฐกิจขึ้นใหม่ของชาวเชียงใหม่ ตามแนวนอนก้อนอิฐอาจไม่ถูกนำมาสร้างเป็นกำแพงโดยตรง แต่เป็นการกระจุกตัวของโครงสร้างเศรษฐกิจขนาดใหญ่ เช่น สาธารณูปโภค โรงงาน โรงแรม ฯลฯ ในแนวราบ ทำให้ทิศทางของการสร้างโอกาสเพื่อให้ได้เปรียบทางการแข่งขัน การเน้นความสำคัญของกำแพงในจินตนาการ

เป็นแนวราบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระแสทิศทางของอุปสงค์และอุปทานที่อยู่ในทุกแห่งทั่วโลก และเงื่อนไขสำคัญของระบบการกระจายสินค้าและบริการ

สำหรับแผนการสร้างเมืองแผ่ไ้ในระยะเวลาในอนาคตอีก 3 ทศวรรษ (30 ปี) คงยากที่จะบอกว่า มรดกทางเศรษฐกิจประเภทใดจะคงเหลือไว้ต่อไป แต่แน่นอนผู้เขียนเองมองเห็นว่า กำแพงนครใหม่ในแนวราบเน้นการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่ผู้ดำเนินการจะปฏิเสธไม่ได้ จึงขอเสนอข้อคิดบางส่วนดังนี้

ก. เชียงใหม่น่าจะเป็นศูนย์กลางการศึกษาและการวิจัย เน้นการพัฒนาทรัพยากรด้านการศึกษาในระยะยาว ทำให้บุตรหลานไทยสามารถแข่งขันกับนานาชาติ เพื่อมุ่งสู่ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจร่วมกัน แน่นอนข้อนี้เป็นการอุดหนุนระบบการแข่งขันทางเศรษฐกิจในระยะยาวและไม่ผิดกับทิศทางของการเปิดตลาดเสรีทั่วโลก

ข. เชียงใหม่น่าจะเป็นศูนย์กลางของจินตนาการจินตนาการอาจจะเหมือนหรือแตกต่างจากดิสนีย์แลนด์ แต่คงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดีเด่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ค. เชียงใหม่น่าจะเป็นแหล่งพักผ่อนตามธรรมชาติ เพื่ออนุรักษ์ไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาตินับวันกำลังถูกทำลายไปทั่วประเทศไทย

ผู้เขียนอยากจะเน้นว่า สำนึกในทางเลือกจะช่วยทำให้เศรษฐกิจเชียงใหม่อยู่รอดได้ ไม่ว่าจะเป็นสภาวะการสันติภาพหรือสงครามทางเศรษฐกิจ บทความนี้ หากพิจารณาในแง่ของนโยบายจากการชี้นำภายใต้กลไกตลาดเสรีในระยะยาว ประเด็นปัญหาที่ควรมีการพิจารณา คือ

1. กรณี หากมีการประสบกับ ปัญหาความสูญเสียด้านเศรษฐกิจเกิดขึ้นผลจากกลไกตลาดเสรี ชาวเชียงใหม่อาจจะได้รับการทดแทน ในฐานะผู้ผลิตและ/หรือผู้บริโภคอย่างไร ?

2. กรณี หากมีความมั่งคั่งทาง เศรษฐกิจเกิดจากกลไกตลาดเสรีชาวเชียงใหม่ควร รักษาความมั่งคั่งในฐานะผู้ผลิตและ/หรือผู้บริโภค อย่างไร ?

3. ในช่วงการปรับเปลี่ยนไปสู่กลไกตลาดเสรีในศตวรรษที่ 21 อะไรเป็นแนวความคิดร่วมก่อให้เกิดเป็นทางเลือก ? เพื่อแสวงหาคำตอบด้านกลไกสำคัญตอบสนองต่อแรงกดดันจากสภาวะด้านการเมืองเกี่ยวข้องกับนโยบายด้านเศรษฐกิจ ในขณะที่ยวกันยังคงสภาพให้เกิดการกระทำอย่างต่อเนื่อง ตามกระแสการเปิดกลไกตลาดเสรีต่อไป โดยคำนึงถึงโอกาสทางเศรษฐกิจภายใต้เสรีภาพสูงสุดของประชาชน
